

12. Burmeister, J. Musical Poetics : (Text: English (translation) : Original Language: Latin) / Joachim Burmeister. Yale University Press, 1993. - 336 S. - (Music Theory Translation Series). - ISBN 0-3000-5110-7.
13. Butler, G. G. Fugue and rhetoric / G. G. Butler // Journal of Music Theory. 1977. -Vol. 21, №1.
14. Crocker, R. Sequentia // Grove Dictionary, v. 17 (1980).

Олександр Сєроштанов

КОНЦЕРТНО-ВИКОНАВСЬКА СПЕЦИФІКА

«MISSA FESTIVA» ДЖ. ЛІВІТТА

Метою даної доповіді є визначення шляхів розвитку хорової творчості Дж. Лівітта на прикладі розгляду та вивчення духовного твору «Missa Festiva», його історії створення та місця у концертно-виконавській практиці.

В історії концертно-виконавської практики ХХІ століття важливе місце посідає видатна постать Джона Лівітта (1956) - американського композитора, диригента, піаніста і педагога, музика якого відома у всьому світі і популярна серед слухацької аудиторії. Лаконічна офіційна біографія Дж. Лівітта обмежується згадкою про те, що він є дуже затребуваним диригентом-хормейстером і організатором семінарів, присвячених церковній хоровій музиці, а також протягом більш ніж п'ятдесяти років віддає багато сил тому, що є одночасно його головним захопленням і основною професією, створення і аранжування музики для хору. Дж. Лівітт довічно є членом Американської асоціації хорових керівників і членом Американського товариства композиторів, авторів та видавців, від якого він отримує щорічне визнання за свої композиторські досягнення. Він також працював на факультеті Назаренійського університету MidAmerica в Олате, КС, професором музики та керівником хорової діяльності. Перебуваючи в МНУ, він був удостоєний президентської премії MidAmerica Nazarene University.

Творча діяльність Дж. Лівітта пов'язана з лютеранською церквою, - він на протязі багатьох років працює музичним директором і диригентом хору лютеранської церкви у Вічиті. В силу цього, хоровий спадок композитора представлений переважно духовною хоровою музикою. Але слід зазначити, що

його хоровий доробок представлений і майстерними обробками світських хорових творів епохи Відродження та популярних номерів з американських мюзіклів. Отже, хорову творчість Дж. Лівітта можна умовно систематизувати за двома напрямками:

1) концертно-духовна музика та аранжування духовних гімнів і колядок (кантати: «My Song is Love Unknown», «Calvary's Mountain», «Open Lord, my inward ear»; «My faith looks up to thee»; «Joy to the World»; «Symphony of Songs Choral Folio»; «Ose Shalom (The One Who Makes Peace)»; обробки: «What Child is This?»; «A Midnight Clear»; «King Jesus Hath a Garden»; «Puer Natus in Bethlehem»; «Blessed Be That Maid Mary»; «All My Heart This Night Rejoices»; «It Came Upon the Midnight Clear»; «O Come, Little Children»; «In Dulci Jubio»; «Carol for the Newborn King»; «Christmas Celebration. Beautiful Savior»; «The King Of Love My Shepherd Is»; «My Faith Looks Up To Thee»; «Speak, O Lord, Your Servant Listens»; «This Is My Father's World»; «When Peace Like A Prayer (It Is Well With My Soul)»)

2) аранжування світської хорової музики, зокрема, епохи Відродження (мадригал, шансон, напр. «Il est bel et bon» П.Пассеро, «The Coventry Carol», «People, Look East», «The Virgin Mary Had a Baby Boy») та найпопулярніших номерів з бродвейських мюзіклів (напр. «Пам'ять» з мюзиклу «Кішки» Е.Л. Уеббера та ін.).

Хорова творчість Дж. Лівітта знаходиться у центрі знакових подій, що відбуваються у сучасному американському музичному мистецтві.

Одним із яскравих зразків у сучасній хоровій музиці є «Missa Festiva» Дж. Лівітта. Вона була написана у 1996 році. Дану месу можна віднести до протестантської. Структура богослужіння протестантських церков, на відміну від католицької меси або православної літургії, не канонізована і має велику свободу у виборі музичного матеріалу і форм його виконання. Спів хору, солістів або загальноцерковний спів, а також органна або інша інструментальна музика покликані сприяти головній мети - підготувати прихожан до молитви і

сприйняття проповіді, а також за допомогою участі в загальному співі залучити до богослужіння. І тут для церковних музикантів і співаків відкривається можливість творчості, головний критерій якого - спів і музика повинні знаходитися в руслі теми богослужіння, що викладається пастором в проповіді.

Меса написана для чотириголосного змішаного хору, солістів і оркестра або фортепіано.

«Missa Festiva» написана за латинським текстом і включає п'ять частин традиційних: I. Kyrie, II. Gloria, III. Credo, IV. Festival Sanctus, V. Agnus Dei.

У «Missa Festiva» композитор дотримується канону жанру меса з точки зору структури та семантики.

Ліризм, що становить головну рису музики даного твору, став основною і майже єдиною емоційно-образною сферою меси. Але, образна сфера у творі поділяється на три лінії: лірична, споглядальна і гімнічна.

Вибір тієї чи іншої тональності для частини меси завжди зумовлений загальним тональним задумом. Твір має тональний центр A dur, який задається № 1 «Kyrie». Тональність № 3 «Credo» - fis moll (із закінченням Fis міксолідійським) знаменує різкий зсув по відношенню до попередніх частин меси. Разом з тим, введення до «Credo» fis moll готує тональності наступний кульмінаційний номер «Festival Sanctus». Тональність fis moll об'єднує за образною сферою «Credo» з «Agnus Dei». Таким чином, для двох номерів, що складають ліричний центр меси, «Credo» і «Agnus Dei», вибирається один тональний центр (але, поряд з іншими тональностями).

Відзначимо інтонаційно-стилістичні джерела меси. В основі більшості частин переломлюються риси національної американської музики (зокрема з англійськими джерелами, - баладність і пісенність).

Підсумовуючи стислий аналіз «Missa Festiva» Дж. Лівітта вкажемо на його стилістичні риси. Багата всілякими відтінками образна побудова меси спирається на особливу мелодійну гнучкість, зв'язується з поєднанням простоти тим з

граничною інтонаційною виразністю. Мелодійні лінії відрізняються цілісністю і єдністю, будуються на основі поступового інтонаційного розгортання. Характерний в цьому відношенні мелодійний розвиток у № 1 «Kyrie», де нізхідна тризвучна поспівка, що охоплює 1, 7, 5 і 3 ступені ладу, розвивається шляхом завоювання на кожному етапі нової мелодійної вершини.

У «Gloria», «Credo» та «Festival Sanctus» проявилось майстерне володіння композитором побудови мелодії поліфонічного типу і контрапунктичними прийомами. Взагалі, у всіх номерах меси, тема великої протяжності з безліччю мелодійних вигинів, в якій відчуються відгомони поліфонічного стилю старих майстрів, утворює канон в секунду і кварту.

Особлива м'якість, пастельний мелодизм меси визначається його ладовою стороною. Переважання діатонічності, невловимі ладові переходи і нашарування, - складають основу ладотональної організації твору.

Особливості стилю і композиції меси містять в собі не тільки середньовічні і романтичні традиції, а й сучасні. Звідси миттєві ладові зрушення, раптові інтонаційні загострення у «Gloria», «Festival Sanctus» та «Agnus Dei». Особливу роль руху музичної тканини грає її гармонійне наповнення, для якого характерна хроматизація в межах натурально-ладових утворень, прагнення до створення особливого барвистого колориту засобами гармонійної мови, елементи поліладовості. Це є виразом близькості до імпресіоністичних тенденцій.

«Missa Festiva» Дж. Лівітта виявилася популярною серед виконавців і слухачів. Видатними інтерпретаторами цього твору є численні хорові колективи з різних країн світу – Valley College Philharmonic Choir – США, 2012 р., концертний хор дівчат Blue Valley Mustang Voices – США, 2014 р.; зведений хор (хор Вищої професійної школи, Педагогічної школи та Європейської гімназії) фестивалю Vocalissimo, - Прага, 2015 р.; Хор Тайванського національного університету – Тайвань, 2016 р.; хор Misericordia – Польща, 2016 р.; Корейський

камерний хор - Seongdong Cultural Foundation Sowol Art Hall – Корея, 2019 р., дитячі хорові колективи України.

Всі хорові колективи виконують твір з витонченим смаком та художньо-виконавською майстерністю. З іншого боку кожне виконання меси вирізняється різноманітністю звуковидобуття, що презентує різні національні хорові школи світу.

«Missa Festiva» Дж. Лівітта є загальновизнаним «знаковим» твором сучасності, який зайняв гідне місце в репертуарі багатьох відомих хорових колективів різних країн, є виконуваним і має зафіксовані музично-виконавські версії у вигляді відео- та аудіозаписів.